

INFLATION 21. august 2022

DEBATINDLÆG

Danske politikere har begrænsede muligheder for at styre priserne

Skrevet af

Sofie Holme Andersen
Cheføkonom

Når samfundsproblemer opstår, har vi det med at kigge mod vores egne politikere for løsninger. Hvad er deres svar på krisen, og hvornår går de i gang med at løse den? Stigende priser er ingen undtagelse, men det er ikke Christiansborg, der har de rette værktøjer til at bekæmpe den nuværende inflation, fordi den er drevet af udlandet.

Kontakt

Cheføkonom

Sofie Holme Andersen

📞 61 27 58 24

✉️ sha@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Høj inflation er nyt for mange. Ikke siden 1983, hvor mere end 45 procent af den nulevende befolkning ikke var født, har vi set de danske forbrugerpriser stige mere end de [8,7 procent](#), som de gjorde fra juli sidste år til juli i år.

Inflationen er historisk høj, og der er ikke noget at sige til, at de stigende priser er på alles læber. Mange danskere mærker for første gang inflationen, og det fylder naturligt nok meget omkring de danske spiseborde og i medierne. Det er blevet dyrere at være dansker, og så skal der politisk handling til. Skal der ikke?

Jo, har det lydt fra [Danish Crowns topchef](#), der har foreslået en momsnedsettelse på fødevarer som svar på inflationen, mens borgerlige partier har bragt andre – alt for – brede kompensationsordninger på banen.

Efter en [YouGov](#)-måling viste, at flertallet af danskerne mente, at afgifterne på brændstof skulle sættes ned som svar på prisstigningerne, var DF's Morten Messerschmidt hurtig på aftrækkeren med forargelse over, at regeringen ikke allerede havde taget dét værktøj i brug. Samtidig bragte Venstre og Konservative en generel lempelse af elafgiften med til forhandlingsbordet, da regeringen ville lave en bred aftale om kompensation til trængte danske husholdninger.

Regeringens svar på kravet om politisk handling har været anderledes ansvarligt i et økonomisk perspektiv. Regeringen ville ikke kompensere den brede befolkning, men ønskede målrettede tiltag for udsatte grupper. Med hjælp til de mest trængte pensionister, overførselsmodtagere og studerende bærer [aftalen](#) om inflationskompensation fra juni da også præg af netop det ønske.

Det er i den sammenhæng vigtigt at vide, at jo flere penge, der postes ud i samfundet for at afbøde effekterne af inflation, des mere vil de penge skabe øget efterspørgsel, der vil puste yderligere til inflationen. Derfor er det essentielt, at inflationshjælp målrettes, så der rent faktisk kommer en effekt hos de værst ramte, i stedet for at skyde med spredehagl så ingen rigtig får glæde af hjælpen.

Høj dansk inflation er drevet af udlandet

Det er ikke nogen god idé at bekæmpe inflation med afgiftsnedsettelser, som de har gjort i flere lande. En ny [analyse](#), som vi i Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har udarbejdet, og nu kan præsentere resultaterne af, viser hvorfor.

Den høje danske inflation er drevet af udlandet. Inflationen er ikke opstået på grund af forhold herhjemme. Man kan nærmere sige, at vi har importeret den.

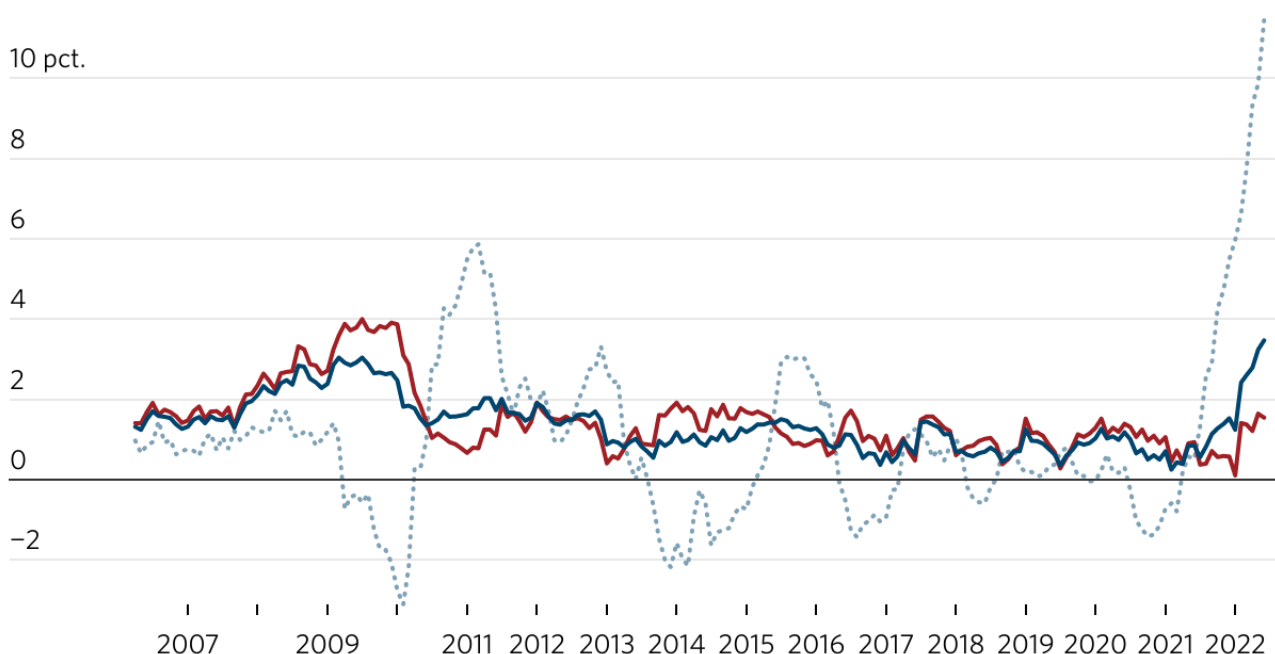
Prisstigningerne herhjemme skyldes i det store hele, at priserne er steget i udlandet, og at importvarer- og tjenester derfor er blevet dyrere. Det er det, vi viser i figuren, hvor vi sammenholder den danske kerneinflation med prisudviklingen på en "kurv" af udvalgte importvarer, som Nationalbanken har sammensat og brugt i en tidligere analyse om prisdannelse i Danmark. De udvalgte varer omfatter tøj, køretøjer, telefoner og andre varer, som enten indgår direkte i husholdningernes forbrug eller indgår i den hjemlige produktion af danskernes forbrugsgoder.

FIGUR

Importpriser trækker dansk kerneinflation i vejret

Figuren viser kerneinflationen, et indeks for importpriserne (ekskl. energi) samt kerneinflationen ekskl. det direkte og indirekte bidrag fra importvarer.

— Kerneinflation - - - Importpriser (ekskl. energi) — Kerneinflation ekskl. importpriser

Anm.: Importprisindekset er beregnet efter samme metode som det importprisindeks, der indgår i Nationalbankens indenlandske markedsbestemte inflation. Kerneinflationen er her opgjort som nettopriserne, dvs. ekskl. afgifter, ekskl. fødevarer, alkoholiske drikkevarer, tobak og energi. Det er renset for importpriser vha. Nationalbankens vægt fra 2013 (korrigeret for administrerede priser) og lagged et kvartal.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og Nationalbanken.

Den graf, der er på himmelflugt, viser prisudviklingen på de udvalgte importvarer det seneste år. Voldsomme prisstigninger i udlandet har betydet, at det er blevet langt dyrere at importere, og det er primært det, danske forbrugere kan mærke lige nu.

Et bedre mål for at vurdere inflationsudviklingen er at beregne kerneinflationen. Kerneinflation beskriver prisudviklingen, når man ser bort fra priser på energi og ikke-forarbejdede fødevarer. Når kerneinflation er et vigtigt mål at beregne, skyldes det, at særlige og midlertidige forhold kan give store udsving på overordnede inflationstal. Så hvis man vil vurdere den mere langsigtede inflationsudvikling, kigger vi økonomer på kerneinflationen for at finde ud af, hvor bekymret for økonomien man bør være.

” *Den høje danske inflation er drevet af udlandet. Inflationen er ikke opstået på grund af forhold herhjemme. Man kan nærmere sige, at vi har importeret den.*

Cheføkonom Sofie Holme Andersen

I juni lå kerneinflationen på 3,5 procent. Altså en helt anden størrelse end de stigninger på forbrugerpriser, vi har set. Til gengæld medtager beregningen af kerneinflationen også importpriser – bortset fra energi og fødevarer. Så hvad nu hvis vi går tilbage i regnearkene og ekskluderer den udvalgte kurv af varer fra beregningen af kerneinflationen?

Jo, så falder kerneinflationen i juni måned ned til 1,5 procent, mens gennemsnittet for hele året er 1,2 procent. Det er nogenlunde på niveau med gennemsnittet for de seneste ti år.

Med andre ord: De stigende priser, som danskerne kan mærke på pengepungen nede i supermarkedet og på tanken, er lige så reelle som skriften på prisskiltet. Men de højere priser kommer fra udlandet.

Generelle lempelser af afgifter kan godt dæmpe den inflation, vi som forbrugere mærker, men lempelser i den størrelsesorden, der vil få kerneinflationen inklusive import ned på et normalt niveau, vil kræve mange penge – samtidig med at den ekstra købekraft i samfundet vil risikere at øge inflationen yderligere.

I en tidshorisont, der nu kan måles i måneder, skal vi til stemmeurnerne. Vi bliver vidner til en valgkamp, hvor den danske økonomis sundhed med stor sandsynlighed bliver et centralt tema. En [Megafon](#)-måling viste for nylig, at 22 procent af danskerne peger på økonomi som et af de tre mest afgørende temaer i

forhold til beslutningen om, hvor krydset skal sættes. Kun sundhed, miljø og klima overgår økonomi som vigtigere emner og overgår for eksempel udlændingepolitik med mange procentpoint.

Høj inflation er frygtet af politikere, fordi den mærkes meget konkret blandt vælgerne. Men i debatten er det helt centralt at forstå, hvordan inflationen er opstået og med det, hvem der har værktøjerne til at gøre noget ved den. Og det er ikke de danske politikere, så længe inflationen er noget, vi primært importerer fra udlandet.